

Magtártemplom - Színház

Beküldés dátuma:	2015.05.15
Értéktárba rögzítve:	2015.05.15
Benyújtó kapcsolattartó személy:	Frank Róza, Horváth Zsuzsanna
Értéktár megnevezése:	Települési értéktár, Megyei Értéktár (javaslat)
Fellelhetőség helye:	Szentgotthárd

A mai Színház épületét 1988-ban alakították ki az 1677-ben Szent Gotthárd tiszteletére szentelt és 1787-90-ben magtárrá átépített templomból. Körülötte a romterületen és az épület belsejében láthatók az 1605-ben felrobbantott Árpád-kori apátsági templom maradványai is.

Az első ciszterci apátság

III. Béla 1183-ban adományozott birtokot Szentgotthárd környékén a ciszterci rendnek, hogy rajta kolostort építsenek. 1184-ben P. apát és 12 szerzetes érkezett ide a franciaországi Trois Fontaines-ből (magyarul Háromkút/Háromforrás), akik felépítették háromhajós, kora gótikus stílusú templomukat, a vele egybeépült kolostort és gazdasági épületeiket. Ezt 1526 után védelmi célokból megerősítették, így egyfajta belső végvárként is szolgált a törökök

ellen. 1556-ban megszűnt a szerzetesi élet az apátságban, de a birtokok irányítása egy kézben maradt. 1605-ben, a Bocskai-szabadságharc alatt a városbíró átengedte a várat Habsburg-hű katonáknak. A hajdúcsapatok közeledésekor a stájer parancsnok, Wolfgang von Tieffenbach ahelyett, hogy megvédte volna, kivonult a várból és felrobbantotta, hogy ne kerüljön az ellenség kezére. A templom északi fala teljesen leomlott, az épület nagy része a tűz martaléka lett.

A Szent Gotthárd templom

A következő évtizedekben a várat valamennyire rendbe hozták, de a templomot nem. Erre Széchényi György kalocsai, később esztergomi érsek vállalkozott, aki a szentgotthárdi apátság a címzetes apátjaként 1676-ban - az Árpád-kori templom déli és nyugati megmaradt falait felhasználva – új templomot építtetett a régi helyén. 1677 és 1764 között ebben tartották a szentmiséket.

A Szent Gotthárd tiszteletére szentelt új templom méreteit tekintve kb. fele volt az előzőnek. Alaprajzilag egy hajóra és szentélyre tagozódott. A stílus alapján itáliai építőmester készíthette a tervet, akiből akkoriban Magyarországon a várépítésknél és egyházi építkezéseknél is igen nagy számban dolgoztak. A hajó 19,1 m hosszú, 9,6 m széles és 12,8 m magas, míg a szentély 8,5 m hosszú, 7,6 méter széles és 11,6 m magas volt. A kora barokk stílusban megépült templom főoltárát Szent Gotthárd tiszteletére emelték. Két mellékoltára volt: a Fájdalmas Szűzanya oltáron egy Pietà-szobor, a Megfeszített Üdvözítő tiszteletére szentelt mellékoltáron pedig egy fából készült feszület állt. A feszületet – benne a ciszterci rend alapítójának, molesme-i Szent Róbertnek a csontereklyéjével – ma is megtekintheti a látogató a Plébániatemplom déli folyosóján. A Pietà-szobrot is átvitték a barokk templom egy kápolnájába, de ezt 1861-ben lecserezték egy újra.

A „Magtártemplom”

Az új, a ma is álló apátsági templom megáldása (1764) után már benne tartották a szentmiséket, a Szent Gotthárd templom elvesztette funkcióját. De mivel a heiligenkreuzi szerzetesek lemondtak a kolostor tervezett északi szárnyának a megépítéséről, így az épületet nem bontották le, hanem 1787-90-ben átalakították magtárrá. Ennek során a harangtornyot lebontották, az ablakokat befalazták, a díszes tagolásokat levették. Fagerendákkal három szintet alakítottak ki benne, hogy új szerepének megfeleljen. A magtárnak használt épület eredeti funkcióját a helybeliek nem felejtették el, magtártemplomként emlegették.

A Városi Színház

1971-72 és 1982-85 között Valter Ilona régészeti kutatásai tárták fel az Árpád-kori templom alapjait és a kolostor, valamint a XVII. századi templom megmaradt részleteit. Szentgotthárd vezetői úgy döntöttek, hogy az értékes műemléket megőrzik, és színházteremmé alakítják. Az átépítés és a toldaléképületekkel (folyosó, gépház) való bővítés után 1988-ban avatták fel. Ragyogó műalkotásokkal is gazdagodott ekkor a város: A színház új bronzkapujának domborműveit Kiss Sándor szobrászművész, a folyosón elhelyezett nagy méretű pannót – címe: Régi kövek üzenete – Túry Mária festőművész készítette. A régészeti feltárások eredményei a Színház épülete körül a romterületen és az épület belsejében ma is láthatók. A „Magtártemplom” ma a Pannon Kapu Kulturális Egyesület székhelye, egyfajta művelődési és turisztikai központként működik.